

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

18-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Aug. 31-én.

Kolozsvárt. Agustus... kán.

Szerkesztő ur!

Pestről haza érkezvén baráti kötelességemnek tartom önt azon bényomásról értesíteni, mit a hongyülése lelkemben hagyott.

Egy röpirat egy ön előtt ismeretes embert köszörületlen gyémántnak nevezé. Szabadjon nekem e hasonlatot tovább vinni s a magyar nemzetgyülést egy kövekkel rakott ékszer képében állítani fel. De engedjék meg uraim mint M. L. szokta mondani, hogy a köveknek rendetlen, symmetriátlan szerkezete annak becséből teméntelent von le.

Ha azt mondom hogy a magyar országgyülési követ jóakarásban, hazafiuságban, lelkesülésben, nemzeti érzésben, hűségben, elszántságban, minden áldozatra készségben, egészen magyar, — más szóval az elészámláltam érényekben a felső s legfelsőbb polczokon áll, akkor, nem csak a többséget, hanem minden követet, még pedig igazságosan hiszem, hogy jellemeztem.

Mégis vissza kell húznom valamit.

Azt mondám „minden áldozatra.“ Ebből egyet ki kell venem. A magyar követ igenis mindent, a mit becsülettel tehet, a haza oltárára teszen, kivéve — a beszédét.

Nem ő! szót egyet, de egyet sem enged el.

„Hogy ne?“ — mondaná a parlamenti vitatkozások számos tanuja — hát nem mond-é le sok tag a szólásról minden vitatkozás alkalmával?

Értsük meg. Én áldozatot mondék, s midőn sok tag a nem beszéléssel mejj- vagy torok-fájástól vagy azon még keservesebb érzéstől menekedik meg, hogy őt nem hallgatják; ezt én cserevásárnak s nem áldozatnak nevezem.

Mert bizony jó porció impassibilitas vagy még nagyobb szódüh kell arra hogy beszéljen az ember, midőn néhány szavaira, sőt a tribune legelső lépcsőin már tömegestől takarodnak a képviselők az előterembe vagy az üveges er-

kélyre conversálni, vagy Szechényit, Deákot, vagy Nyárit a la camera hallgatni, szivarra gyujtani, vagy a kettős hőséget egy két darab fagyalittal pár perczig odább üzni.

Azonban vannak hősök, kik e vásárt sem teszik meg. Ezek tanulták tán az iskolában, hogy Demosthenes a tenger zúgása közepette gyakorlotta a szónoklatot.

Na, az én hőseim legalább ez egyben Demosthenesek, mert sem a tenger, sem az athenaei nép zúgása nem lehetett nagyobb, mint a melylyel nekik kell olykor küzdeni.

Bizony sokszor megesett a lelkem rajtok.

Néha csakugyan nem árt — iskolának. Hiszen Isocrates is bizonyos tanítványától kettős dijt követelt. „Mert“ — úgy monda — „előbb hallgatni kell megtanítania.“

Meg kell másfelől vallani, hogy ezt az isocratesi leczkét, ezt az athenaei és tengeri vihart a t. képviselő urak többször ismétlék mintsem statusférjfiui higgadtsággal szorosán meg és öszsze férne.

Ritka szónoklat, melyet meg ne szakasztana s alig egy szónoklatok közti hézag, melyet bé ne töltene olyforma scena, melyet az auditoriumok szoktak a tanár bémente előtt az utcán járók nagy épületességére hallatni.

Ne hogy azt vélje ön, hogy ez csak olyankor történik, mikor a Közlönyben azt olvassa ön, hogy „(zaj).“ A Közlöny méltányos akar lenni, s a három betű aránytalan kopását kimélni.

Meg van biz a másutt is. A görögök Trója előtti gyűléséről azt írja vén Homerus:

„Zúg s mozog a gyűlés, valamint nagy habitati zúgnak

Ikari tengernek. (II. II. 144.).

és másutt:

„Zúg pedig a gyűlés lármával, alatta a földnyög.“

S hozzá teszi, hogy kilencz Hirlő kiabálása kellett lecsendesítésére.

Hanem Homer ideje óta csak lehetett volna valamit haladni s a mi másutt csak esemény, azt nálunk napirenddé nem tenni.

Bárcsak tanulnának a hallgatóságtól.

Na hiszen, új gép, csikorog. Majd megoldozza az idő vagy — Jellachich.

Én az elsőre szavazok.

Hogy azonban a megróttam türelmetlenséget ön ifjui hévnek vagy tulbuzgalomnak ne tulajdonítsa, egy két eseményt — (anecdótának mondtam volna, de Martius megelőzött) — beszélek.

Egyik legfontosabb, nyakunkba járó tárgyban, egyik legkényesebb conjuncturában, egyik legjelesebb férfi szónokol s leköti a ház figyelmét. Egyszerre törökmuzsika zendül meg s a t. képviselők nagy része tömegestől, seregestől.

„Mint megyen a rajméh, sűrűn tolakodva csoportban“

Házat, szónokot odahagyva fut az erkelyre csoda látni.

Ez, uram több a hidegvérűségnél, de kevesebb a higgadtságnál — én könnyelműségnek nevezem. S, a haza sorsa amazokat igényli, de emezt nem tűri.

A pártok állását kérdi ön?

Valamint Börne a német népet két részre osztá, u. m. Hofrathokra s a kik azok akarnak lenni; úgy egy követ is azt kiáltá a másik félnek „mi ministerialisok vagyunk, önök azok akarnak lenni.“ A gondolat nem új, nem is hízog; de elég őszinte.

Kemény Zs. a minap leczkézé a házat e tekintetben; de tőle sem hallók a Sibboletet, mely consolidált pártokat egyesíthetne.

Mig ez lenne, addig a „ministeri“ s ellenzéki“ két név a dolgot is kifejezi.

Az ellenzék valamivel tömöttebb, de nála is könnyebb kiváló elemeket, mint organizáló lelkét fedezni fel.

Az annak mondott ministeri pártot pedig úgy kell nézmem, mint valamely épület alkotására

rakásra hordott követ. A leendő symmetriát az ur Isten vagy a jövő építőmester látni fogja bennök; a galleria elég magasról néz ugyan, de még nem bírta feltalálni.

A kövek nem mind négyszegre faragottak; ergo nem csuda, ha a kerekesebből ottan ottan elhengeredik egynehány az ellenzék arsenaljába is. Azt mondják, ezek nem haragusznak érte, s már gyűjtegetett is egy pavillonkara valót belőle.

A jeles szónokokról is szeretne valamit tudni, egy-é?

Ma csak Kossuthot mondom; aztán holnap vagy holnapután beszélek másokról is.

Ezt Suada istennője — nascentem placido lumine vidit.

Többet nem mondok.

A képviselők aug. 22-i ülésben egy k. leirat lön felolvasva, mely tudatja, hogy miután ő felségének egészsége helyreállott, s a kormányzást maga személyében gyakorolhatja: a nádor ő lenségére ruházott rendkívüli hatalmat visszaveszi!

Bécsi tudósítás szerint ő felsége közelebből tanácskozmányt tartott a főrendü katonatisztekkel, hol, mint sejtik, a magyar viszonyokról is szó fogott lenni.

Olasz vagy magyar viszonyokról legyen a szó — csak az igazság és humanitás szellemében határozzanak. Vagy tán Magyarhont illetőleg éppen az hiba, hogy a magyar loyálisabb volt, mintsem a martiusi csásos napokban lázongani kedve jött volna?

A fellázadt magyart a sok reactionarius erőök által elnyomva függetlenségi talpáról lecsapják, s most nem volna az a sokaknak oly szemet szuró független magyar kormány.

Ezer bocsánat azon elmulasztási nagy hibánkért. Mert erre a gondolatra kell jönnünk, elgondolva azon hallatlan mostohaságot, melylyel az osztrák kormány viseltetik irántunk.

Az osztrák kormány, bár martiusi forradal-

mak szülöttje, csak nem felelheti a metternichi dicső napokat, a midőn Bécs várossába jártak fel egy potrohos, öszszeférczelt birodalom hü jobbágyai. A bécsi ministerek, Doblhof, Kraus és Schwarzer oly hegykén dudorászsák,— csak szellemibb tonban, — a pusztai nótát:

Teli a zsebem bankóval,
Az istálóm lopott lóval. —

Az osztrák hongyülés még német nyelven beszél, de többsége ajkán a szláv szó lesen áll, hogy alkalmat kapva kitorjön. Lelke oly szláv, hogy annál már szlávabb nem lehet.

Ily hongyülestől igazság, sőt méltány érzését sem várhatni a magyarok iránt.

Az osztrák ministerium szakasztott mása egy szláv lelkületű gyűlésnek; vagy azon mult századokbeli osztrák statusördögöknek, kik a magyarság kiirtását oly korszerűleg munkálták. A bécsi lapok e dicsért iránynak egy új példájával kedveskednek az országgyűlésből.

Egy szláv követ interpellálta a belügyminis-tert; való-é hogy osztrák és így nem magyar sergek is kényszerítettnek saját hajlamuk és az álladalom érdeke ellen a szerbekkel és az illyrekkal harczolni?

Doblhof erre tett válaszából kirív a szerbek iránti rokonszenv. A mi azon tiszteket illeti, ugymond, kik ama szomorú állásban vannak, hogy hajlamuk ellenére saját bajtársaik ellen kell harczolniok, és a kik az által jöttek e kényszerült helyzetbe, mert oly ezredeknél szolgál-
nak, melyeket a magyar ministerium rendelt oda; a hadügyminister tett már lépéseket, s az említett tisztekre nézve lehetségessé van téve, hogy ezredeiket oda hagyhassák.

Tanulságos egy interpellatio s felelet.

Egyébiránt mint halljuk, a fejedelem jóváhagyása is hozzájárult ahoz, hogy a nem-magyar tiszteket sőt a nem-magyar sergeket is kicseréljék.

Az osztrák hadügyministernek ama főlemlegetése, hogy a szerb lázadások következtében,

az osztrák hadsereg azon helyzetbe jött, miként társ társ ellen harczol, még a legloyalisabb embernek is viszatetszett, mert ki a helyzetek ismeretében csak kissé is jártas, az nem állíthatja, hogy a rácok táborában osztrák tisztek harczolnak, vagy — ha igen, oh akkor vegye gróf Latour szép köszönetét a magyarnak.

Latour! bizony ked nagy lator.

Ha a magyar hon lábába belésett a rác fene, az osztrák birodalomnak éppen a fejével gyült meg a baja.

Bécsben a zenebonák, cravallok, fegyveres perpatvarok folyton folynak. —

A fekete-sárga reactio, mely csaknem dühödik a régi nyugalmas absolutismus után, ürög, forog, nyughatatlankodik alattomban, hogy két aláírási ivet minél több névvel gazdagíthasson.

Egyik, az academiai legio fegyverkészítését tárgyazza.

A második czélja egy interpelláló petitio e kérdéssel: Tett-é és minő intézkedéseket a ministerium, azon nyílt republicai mozgalmak elfojtására, melyek az aulában áradoznak?

Az első ellen nem akar gyűlni az aláírás, s csak arra szolgál, hogy éberebb legyen a közbátorsági bizottmány. A második csak pusztarágalmat tárgyaz, mert az aula becsületes alkotmányos irányu volt mindedig; de örökös gyanúsítások, megtámadások majd oly útra kényszerithetik, hol Heckerrel lesz a kézszerítés a német sok foltu monarchiára kész életre és halálra.

De-lássuk a Cravallet.

A községi bizottmány, mely a közbátorsági bizottmány testesülete, a munkások egy részének, ugymint a nőknek és ifjonczoknak napszámát öt pengő krajezárral lejobb szállítani s az általános ellátási rendszert accord- vagy egyességi rendszerrel most még ugyan nem egészen felcserélni, hanem vegyíteni határozta. A férfiakat hasonló delvalvatio fenyegeté vagy egy hét mulva. Ez szörnyű ingerültséget kelesztett.

Augustus 21-én reggel napszámos ifjak és nőknek nagy száma áradt el az utcákon. Lármadob pergett mindenütt, meghuzták a vizsharangokat, volt macskazene fényes nap. A nemzetőrség eléállván fegyveresen bár nem történt lövés, de forma szerinti csata volt szuronyokkal és kövekkel. A bástyákra ágyukat szegeztek. Schönbrunn négy ezer katona vette oltalma alá.

Elég az hozzá, hogy késő este apróbb és szelidebb verekedések után vége lett ez napra a csetepaténak. Az academiái legio csillapító szerepben működött.

Legfontosb ez nap munkaminister Schwarzer felelete, melyet a régi munkadijt visszszakövetelő küldöttségnek tett: „Mí semmit sem hagyunk kieroszakolni magunktól, mí rajtatok nem segíhetünk; s még ugy fogtok járni, mint a párisi munkások, mert mí minden erőnket megfeszítjük. —

Aug. 23-án Bécsben ismét nagy zavar. A fekete-sárga színhez most veres is járult, mert vér folyt mí nélkül a német háromszin sohasem is honosuland meg az osztrákok között. A halottak száma 10, a sebesülteké egy pár száz körül jár.

A munkaminister a bajok gyökerét azzal gondolta kivágni, hogy a proletarianust rakásra kezdte kisépertetni Bécs környékéből haza a tartományokba. S a munkások ingerültségének ez legfőbb oka. A ministeri finom politikát a szegény munkás nem érheti fel.

A munkások elkeseredése több kitérésre is nyujt még kinézést.

Sz. Tamás bevételéről hallgatnak az újabb hírlapok. Ha vitézeink puskája is oly sokszor vet csötörtököt, mint a hírlapi vitézeink szája, akkor jaj nekünk, mert ránk nehezedik a sok péntek. —

A 19-ki ütközet elveszett, mert oly nagy munkához nagyobb készülettel kellett volna kezdeni. A mieinknek reggeli 8 órakor már nem volt lópora.

Egyébiránt aug. 20-án Tarasnál jól megverték egy nagy sereg ráczot. A falu egészen elpusztult.

Fejértemplom is sz. István napján diadalt ünnepelt a ráczok felett. Az itteni németek derékül viselték magukat. A rablók közül százánál többen elestek. A mieink közül 23-an.

Szászaink között ifjusági mozgalmakat, gyűlésezéseket hallunk. Nem hazafias mozgalom lenne-é nekik is egy kis csapatot alakítva Szegedhez vonulni a haza ellenségei ellen, kik annak integritását szándékoznak megsérteni.

Szászaink mindenfelé koslatnak, Zágrábba, Bécsbe, Frankfurtba, hogy lakhelyök integritását biztosítsák. S eddigi törekvéseik, érzelmeik mind a magyar hon integritása ellen intézvék.

Szép-é ez, drága mákvirágai magyar honunknak, ti amolyan magyaros benignizálásra érdemes szebeniek. A benignikbe ugy is belé-szerettetek szörnyűen.

Muszkaoország több nagy városaiban lázadások ütöttek volna ki. Varsó fellázadt; a katonaság egy része a nép mellé állott.

Nagyobbszerű hír, hogysesem igaz lehessen. De adja az isten.

Az osztrák kormány az olasz ügyben nem fogadja el a francia közbenjárást. Ő, ugymond, közvetlen Carlo Albertoval akar alkudozni.

Alig ha ki nem derül, hogy Carlo Alberto az olasz szabadság ügyét elárulta.

A republicai hajlam Olaszországban erőben mutatkozik.

Új sergek alakulnak össze az osztrákok ellen.

Radeczki azt izente Velenczébe: ha a piemontiak a várost s az adriai tengert aug. 26-ig el nem hagyják, Turinba fog nyomulni.

Berlinben nagy felkelés volt. Párttusakodás, vérontás és — ministerfutás.

Sok nagy hírünk van. Elég ha egy leend igaz, vagy egynek lesz nagy eredménye.